

Toplumsal Katılımı Belirleyen Faktörler:

Türkiye’de Katılımcı Bütçenin Uygulanabilirliğine Dair Bir Sorgulama

Esra DOĞAN*

Geliş Tarihi (Received): 01.04.2019 – Kabul Tarihi (Accepted): 24.04.2019

Öz

Katılımcı demokrasinin mali bağlamını oluşturan katılımcı bütçeleme, 20. yüzyılın son çeyreğinde dünyada, 21. yüzyıl itibariyle de Türkiye’de kamu mali yönetimi olgusunun temel süreçlerinden bir haline gelmiştir. Ancak bu süreç, yasal düzenlemelerin varlığı ile sadece yönetsel iradeye bağlı değil; olgusal anlamda açığa çıkabilme aşamasında toplumsal iradenin de varlığını gerektirmektedir. Dolayısıyla yönetsel ve toplumsal iradenin biraradalığına dayanan bir sürecin sonucu olarak katılımcı bütçeleme uygulanabilirlik kazanmaktadır. Bu çalışma kapsamında da Türkiye’de katılımcı bütçenin olgusal anlamda açığa çıkmasını dolayısıyla da uygulanabilir kılınmasını sağlayan toplumsal katılımı belirleyen unsurların saptanması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Türkiye İstatistik Kurumu tarafından oluşturulan Zaman Kullanımı Araştırması 2014 mikro veri setinden yararlanılarak lojistik regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda erkeklerin, evlilerin, 20-60 yaş aralığında, öğrenim seviyesi yüksek olanların, nitelikli işlerde çalışanların, ücret geliri elde eden, yüksek gelir gruplarında olanların ve zaman kullanımı üzerinde tercih yapabilme imkanına sahip olanların toplumsal nitelikli örgütlenmelere üye olma olasılığının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna bağlı olarak da Türkiye’de katılımcı bütçenin uygulanabilirlik kazanması için toplumsal katılımın çoğulcu bir yapıya kavuşturulması ve toplumsal katılıma imkan verecek ölçüde zamana, zaman kullanımı üzerinde tercih yapabilme imkanına sahip bir toplumsal yapının oluşturulması gerektiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Katılımcı Bütçeleme, Kent Konseyleri, Lojistik Regresyon Analizi
Toplumsal Katılım

* Araştırma Görevlisi Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, edogan82@hotmail.com.

Determinants Of Social Participation: A Query For The Applicability Of Participatory Budgeting

Abstract

Participatory budgeting as the financial context of participatory democracy, has been the basic processes of public financial management for the world in the last quarter of the century, as well as for Turkey in the 21st century. However, this process depends on not only existence of legal regulations, it also requires the existence of administrative and social will together for the factual release. Therefore, participatory budgeting will be practicable as a result of the process based on the convergence of administrative and social will. In this study, it is aimed to determine the factors that determine the social participation which enabled the applicability to participatory budgeting. In this direction, logistic regression analysis has been performed utilizing the Time Use Survey micro data sets for 2014 generated by the Turkish Statistical Institute. As a result of the analysis, it is concluded that men, marriages, between 20-60 years of age, those with high level of education, qualified workers, obtained wage income, those in high income groups and those who have the possibility to choose over time use are more likely to become members of socially qualified organizations. Accordingly, it can be said that for the applicability of participatory budgeting in Turkey, it is necessary to establish a social structure have the possibility to make choices on the use of time and social participation with pluralist structure.

Keywords: City Councils, Logistic Regression, Participatory Budgeting, Social Participation.

Giriş

Genel olarak “iletişim ya da ortak eylemde bulunma yoluyla belirli bir toplumsal duruma girme ve bu durumla özdeşleşme süreci” olarak tanımlanan katılma (Hancerlioglu, 2012), siyaset katılım bağlamında özel olarak da “günümüz kitle toplumlarının karmaşıklığı ve genişliği, siyasi iktidarın merkezileşmesi, bürokrasinin büyümesi ve iktisadi iktidarın yoğunlaşması verili bir durum olarak alındığında, demokrasi bakımından söz konusu olan geleneksel güvencelerin güçlendirilmesine, korunmasına ve genişletilmesine duyulan ihtiyaç anlamına gelmektedir, böyle bir ihtiyaç ise giderek artan şekilde insanların hayatlarını etkileyen bir dizi kararın küçük gruplar tarafından alınması eğilimine karşı bir denge oluşturulması arayışından kaynaklanmaktadır” (Outhwaite, 2008, s. 413) şeklinde tanımlanmaktadır. Siyasi nitelikli olan bütçe dokümanı ve bütçe süreci ise bu niteliği gereği katılımı içermektedir. Dolayısıyla da bütçeden farklı olarak katılımcı bütçe olgusunun varlığı bütçenin kendisinin değil; içeriğindeki katılımın ön plana çıkarılmasına ilişkindir. Bütçe sürecinde katılımın ön plana çıkarılması ise halihazırda uygulandığı gibi temsili olan şekilde değil; halkın doğrudan katılımının sağlanması ile gerçekleştirilmektedir. Bütçe sürecine halkın doğrudan katılımı esasına dayanan katılımcı bütçe, katılımcı bütçelemenin dünya ölçeğindeki 25 yıllık sürecini değerlendiren bir raporda (Dias, 2014) temel olarak kamu finansmanının içerik ve/veya tahsis sürecine seçilmişlik niteliğine haiz olmayan sıradan vatandaşların katılması şeklinde ifade edilmektedir. Diğer taraftan katılımcı bütçeye yönelik süreç ve kurumların niteliksel boyutunun sosyologlar tarafından belirlenmesinin güçlüğüne, dolayısıyla da söz konusu sürecin ülkeler arasında farklılık göstermesine bağlı olarak, katılımcı bütçeye yönelik ontolojik bir tanım yapılması mümkün olmamaktadır. Bu durum ise, katılımcı bütçenin, siyasi ve bilimsel olarak kabul edilmiş bir tanıma sahip olmamasına, ancak asgari yeterlilikleri itibarıyla karşılık bulduğu metodolojik bir içerik ile tanımlanmasına yol açmıştır (Sintomer, Herzberg, & Röcke, 2008, s. 168). Katılımcı bütçenin söz konusu metodolojik içeriği dolayısıyla da katılımcı bütçe için gerekli olan koşullar i) Mali/bütçe sürecine yönelik müzakerelerin gerçekleştirilmesi (kıt kaynaklara ilişkin hususlar), ii) kentlerin ya da seçilmişlerden oluşan yönetim ve kaynaklar üzerinde yetkiye sahip yerel yönetim birimlerinin varlığı, iii) sürecin sürekliliği, iv) toplantı ya da tartışma şeklinde gerçekleştirilen kamusal nitelikli değerlendirmeler (klasik temsili demokrasi kurumlarında sıradan vatandaşların yer alması katılımcı demokrasi kapsamında yer almıyor), v) Sürecin sonuçları hakkında hesap verebilirlik şeklinde belirtilmektedir (Dias, 2014, s. 29; Sintomer, Herzberg, & Röcke, 2008, s. 168). Bununla birlikte katılımcı bütçenin

metodolojik içeriğine yönelik koşullar da, katılımcı bütçeye yönelik ülke tecrübelerinin farklılık göstermesine bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Nitekim bu koşullar, katılımcı bütçenin genel olarak ele alındığı bir çalışmada (Wampler, 2000, s. 6) sürecin içindeki aktörler, hükümet ve siyasal alanın genişliği ile gelir ve ihtiyari fonlar olmak üzere genel siyasal yapı ve finansman bağlamında iki temel kategoriye ayrılmışken; katılımcı bütçenin spesifik olarak Latin Amerika ülkeleri bağlamında ele alındığı bir çalışmada (Goldfrank, 2007) siyasi irade, toplumsal sermaye, yasal altyapı ve siyasi yerelleşme gerekliliği ile bürokratik yeterlilik, ölçek küçüklüğü, kaynak yeterliliği şeklindeki temel koşullar ve uzun dönemli planlama gerektiren ihtiyaçlar yerine acil ihtiyaçlara ve örgütlü katılımlar yerine bireysel katılımlara öncelik verilmesinin sağlanması, müzakere süreci, merkezi kontrol, kural ve bilgilere erişebilirlik şeklindeki kurumsal yapı olmak üzere iki kategoriye ayrılmıştır. Bununla birlikte farklı ülke tecrübeleri de göz önünde bulundurularak literatürde, söz konusu koşullardan siyasi irade, siyasi yerelleşme ve kaynak yeterliliği zorunlu; diğer koşulların ise sadece destekleyici nitelikte olduğu kabul edilmektedir (Goldfrank, 2007). Nitekim katılımcı bütçeye yönelik asgari koşullar bütün olarak değerlendirildiğinde, farklı ülke tecrübelerinden bağımsız olarak ortak vurgunun toplumsal katılımın uygulanabilir hale getirilme gerekliliği olduğu görülmektedir.

Uygulanma şeklinin esas olarak müzakere, toplantı esasına dayalı olması nedeniyle temsili demokrasi anlayışından farklı olarak katılımcı demokrasinin adımlarından biri olarak kabul edilen katılımcı bütçe, söz konusu uygulamanın gerçekleştirilebilirliği açısından küçük ölçekli yönetim birimleri için uygun bulunmaktadır. Nitekim ilk uygulaması da 1989 yılında Brezilya'nın Porto Alegre kentinde gerçekleştirilmiş olup sonrasında Latin Amerika ülkeleri ve dünyanın birçok ülkesindeki yerel yönetim birimlerinde uygulanır hale gelmiştir. Türkiye'de de planlı kalkınma dönemine kadar uzanan sürecin uygulanabilirlik kazanması, yasal anlamda 2003 tarihinde yürürlüğe giren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, olgusal anlamda ise 5393 sayılı Belediye Kanunu ve Kent Konseyleri Yönetmeliği ile gerçekleşmiştir. Katılımcı bütçeye yönelik uygulamalar ise, genel olarak toplumsal katılım mekanizmasının oluşturulması, özel olarak da bu katılım mekanizmasının bütçe bağlamında ortaya çıkması ya da çıkartılmasının sağlanması şeklinde kategorize edilebilir. Buna göre 5018 ve 5393 sayılı kanunlar ile doğrudan bütçe temelli düzenlemeler, Kent konseylerine yönelik düzenlemeler ile de toplumsal katılımın sağlanmasına yönelik düzenlemeler gerçekleştirildiği söylenebilir.

Bu çalışma kapsamında ise yapılan düzenlemelerin ötesinde katılımcı bütçenin Türkiye'de uygulanabilirliğine yönelik ampirik bir sorgulama yapılmıştır. Bu doğrultuda ilk olarak literatürde yer alan çalışmalar incelenmiş ve bu çalışmalarda ilgili kanun ve düzenlemeler ile

katılımcı bütçenin bütçe temelli gerekliliklerinin ve toplumsal katılım mekanizması oluşturulmasının öneminin vurgulandığı görülmüştür. Uygulama aşamasında bir takım sorunlar bulunmakla birlikte, Türkiye'deki ilgili kanun ve düzenlemeler ile bütçe temelli gerekliliklerin büyük ölçüde sağlandığı, ancak toplumsal katılımın sağlanması hususunda sorun bulunduğu söylenebilir. Buna bağlı olarak da bu çalışma ile katılımcı bütçenin uygulanabilirliği için gerekli olan toplumsal katılımın sağlanması aşamasındaki sorunları saptayabilmek için, toplumsal katılımın sağlanması olasılığı üzerinde etkili olan unsurların ve bu unsurlar arasında zaman unsurunun da yer alıp almadığının ve bu unsurların katılımcı bütçe olgusundan beklenen çoğulcu yapı gerekliliğini karşılayıp karşılamadığının ortaya konulması amaçlanmıştır.

1. Literatür İncelemesi

Literatürde katılımcı bütçelemeye yönelik yapılan bilimsel nitelikli çalışmalar incelendiğinde, yapılan inceleme ve değerlendirmelerin spesifik olarak bütçeye, bütçelemeye ilişkin değil; bütçeleme sürecine yönelik toplumsal katılım mekanizması bağlamında olduğu görülmektedir. Bu bağlam ise bir taraftan gerekli düzenlemelerin yapılması sonucu oluşturulan dokümantasyon sistemine dayandırılırken, bir taraftan da toplumsal katılımın sağlanmasına imkan tanıyan örgütsel yapıların oluşturulmasına dayandırılmaktadır. Bu doğrultuda literatürde yer alan çalışmalar iki kategoride yer alarak değerlendirilebilir.

İlk olarak katılımcı bütçeye yönelik dokümantasyon sistemi ele alındığında, bu sistem bütçeye ilişkin sürecin toplum tarafından erişilebilir olması ve bütçenin teknik detaylarından arındırılarak toplum tarafından anlaşılabilir kılınmasına imkan tanıyan dolayısıyla da katılımcı bütçenin oluşum aşaması olarak değerlendirilebilir. Bu aşamaya yönelik Türkiye'de üretilen dokümanlar hükümetin bütçe teklifi, merkezi hükümet bütçesi, vatandaş bütçesi, yıl içi raporlar, yarı yıl raporu, yıl sonu raporu ve denetim raporu şeklindedir (Open Budget Survey 2017). Bu dokümanların tamamı bütçe sürecine toplumsal erişimi mümkün kılarken, diğer dokümanların aksine Türkiye'de 2017 yılından itibaren üretilmeye başlayan vatandaş bütçesi ile bütçenin sadeleştirilerek anlaşılabilirliği de sağlanmaktadır. Nitekim Koç (2017, s. 453) tarafından yapılan çalışmada da vatandaş bütçelerinin gerekliliğinin önemi vurgulanarak, bunların bilgilendirme amacının ötesinde vatandaşların bütçeye ilişkin alınan kararlarda etkili olabilmesinin temel gereksinimi olduğu belirtilmiştir.

İkinci olarak toplumsal katılımın ortaya çıkmasına imkan sağlayan örgütsel yapı gerekliliği ele alındığında, söz konusu örgütsel yapının yerel yönetimlerde ağırlıklı olarak kent konseyleri şeklinde karşılık bulduğu görülmektedir. Ancak literatürde katılımcı bütçe ile kent konseyleri

arasındaki ilişki, kent konseylerinin i) katılımcı bütçe üzerindeki rolünün değerlendirilmesi şeklinde katılımcı bütçeleme ile doğrudan ilişkisi, ii) toplumsal katılım üzerindeki rolünün değerlendirilmesi şeklinde de katılımcı bütçe ile dolaylı ilişkisi bağlamında ele alınmıştır. Buna göre Ergen (2012, s. 330) ve Durak (2017, s. 87) tarafından yapılan çalışmalarda, kent konseyleri toplumsal katılım dolayısıyla da katılımcı bütçe için önemli bir adım olarak kabul edilirken; Özen ve Yontar (2009, s. 290) tarafından yapılan çalışmada, kent konseyleri ile katılımcı bütçe arasında karşılıklı bir etkileşim bulunduğu ancak kent konseylerinin katılımcı bütçe için bir zorunluluk olmadığı belirtilmiştir. Diğer taraftan Çakır ve Kayalidere (2018) tarafından yapılan çalışmada ise, Manisa ili Yunusemre Belediyesi Kent Konseyinde 91 kişilik bir örneklem kullanılarak kent konseylerinde katılımcı bütçe algısını ölçmeye yönelik ampirik bir inceleme yapılmış ve kent konseyi üyelerinin genel bütçe bilgisine sahip olmadığı ortaya konulmuştur.

Katılımcı bütçe ile dolaylı ilişkinin dolayısıyla da kent konseyleri ile toplumsal katılım arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalar, kent konseylerinin bütün olarak değerlendirilmesi ve il bazlı ampirik incelemeler şeklindedir. Buna göre i) Türkiye genelinde 35 kent konseyinden 154 üyeye uygulanan bir anket çalışmasında (Gürses, 2015), kent konseylerinde kadın katılımı yüksekken, gençlerin katılım düzeyinin düşük olduğu ve sivil toplum kuruluşlarının önemli ölçüde kent konseylerinin bünyesinde yer aldığı; ii) Kent konseylerinin geneline yönelik bir çalışmada (Demir & Yavaş, 2015), kent yönetimindeki yöneticiler ile yönetime katılmak isteyen vatandaşlar arasında katılımı düzeyi konusunda anlaşmazlıklar ortaya çıktığı ve vatandaşların da kendilerini doğrudan ilgilendirmeyen konular hakkında yönetime katılma hususunda isteksiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır; iii) Türkiye genelinde farklı kent konseylerinde yer alan 44 kent konseyi üyesi ile yapılan bir çalışmada (Akman, 2018), üyelerin önemli bir bölümü kent konseyine katılımın yeterli (% 75) ve etkin (% 60) olduğunu ancak kent konseylerinin vatandaşlar tarafından yeterince bilinmediğini (% 70) dolayısıyla da katılımın çeşitliliğinin az olduğunu düşünmektedir. İl bazlı çalışmalara bakıldığında ise İstanbul Büyükşehir Belediyesi (Batal, Dur, & Topçu, 2015), Kadıköy Kent Konseyi (Kara & Şimsek, 2016), Adana (Kılınç, 2017) (Ağır & Belli, 2017), Çanakkale (Erkul, Baykal, & Kara, 2013), Bursa ve Yalova (Yaman & Küçükşen, 2018), Fatsa (Bektaş, 2018) kent konseylerinde toplumsal katılım sorunu bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır; Bursa (Tosun, Keskin, & Selimoğlu, 2016), Kütahya (Önder & Güler, 2016) ve Karaman (Usta & Bilgi, 2017) illeri için yapılan çalışmalarda toplumsal katılım sorunun yanı sıra kent konseylerinin halk tarafından bilinirliğinin de düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer taraftan Kırşehir (Kocaoğlu,

Katılımcı Demokrasi Algılaması ve Kent Konseyleri: Kırşehir Kent Konseyi Örneği, 2014) ve Gümüşhane (Doğan & Kalkışım, 2015) kent konseyi örneklerinde kent konseylerinin toplumsal katılımı teşvik ettiği sonucuna ulaşılrken; Selçuklu Belediyesi (Kutlu, Usta, & Kocaoğlu, 2009), Kahramanmaraş (Kestellioğlu, 2011), Van (Duman, Tosun, & Güleç, 2015) ve Kırşehir (Kocaoğlu, 2015) kent konseylerinde toplumsal katılım sorunu olmadığına sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcı bütçelemeye yönelik literatür kapsamında yapılan ve iki kategoriye ayrılarak değerlendirilen bu çalışmalardan farklı olarak, bazı çalışmalarda da dokümantasyon sistemi ve kent konseylerinden bağımsız olarak katılımcı bütçenin uygulanabilirliğine yönelik farklı açılardan değerlendirmeler yapılmıştır. Bu değerlendirmeler aşağıda özetlenmiştir.

- Katılımcı bütçeleme anlayışı çerçevesinde İzmir Büyükşehir Belediyesinin 2015-2019 stratejik planının değerlendirildiği bir çalışmada (Özen, Yaşa, & Demirhan, 2016) , toplumsal katılım için paydaşlık, paydaş analizi unsurlarına sahip olan stratejik planlamanın önemi vurgulanırken; Türkiye için katılımcı bütçeleme önerisinin yapıldığı başka bir çalışmada (Sakinç & Bursalıoğlu, 2014) ise stratejik planlama kapasitesinin geliştirilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır.
- Dünya örnekleri ile birlikte Çanakkale için katılımcı bütçelemenin incelendiği bir çalışmada (Yalçın, 2015; Şahin, 2013) katılımcı bütçelemenin pratikte uygulanabilirliği için eğitim ve refah unsurunun etkili olduğu buna bağlı olarak da eğitim düzeyi düşüklüğü ve refah farklılıklarının kararların niteliği üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğu belirtilmiştir.
- Gençlerin katılımcı bütçelemeye yönelik algılarının değerlendirildiği bir çalışmada (Çocuk, 2017), Akdeniz üniversitesi öğrencilerinden oluşan bir örneklem kapsamında gençlerin büyük çoğunluğunun katılımcı bütçe kavramını daha önce hiç duymadıkları, duyanların da yeterli bilgiye sahip olmamakla birlikte bütçeleme sürecine katılmalarının gerektiğini düşündükleri saptanarak gençlerin katılımı konusunda başta eğitim olmak üzere her türlü çalışmanın yapılması gerektiği önerisinde bulunulmuştur.
- Avrupa Birliği ülkelerindeki uygulamalar ile Türkiye uygulamasının karşılaştırıldığı bir çalışmada (Gergerlioğlu & Dibo, 2017), Türkiye’de katılımcı bütçenin pratikte yaygınlaştırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Çanakkale Belediyesi ve Uşak İl Özel İdareleri tarafından katılımcı bütçelemeye yönelik yapılan bir çalışmada (Dikici, 2015) , katılımın kent konseyleri aracılığıyla yürütülmesi eleştirilerek, Brezilya örneğinde olduğu gibi bireysel katılım mekanizması geliştirilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır.

•Dünya örnekleri incelenerek Türkiye'deki belediyeler için katılımcı bütçe temelli bir model önerisinin sunulduğu bir çalışmada (Arslan, 2016), Malatya'da farklı sivil toplum örgütlerinden 280 kişiye uygulanan bir anket ile sivil toplum örgütleri ile mahalle muhtarlarının etkinliği incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda, sivil toplum örgütlerinin halkın görüşlerini büyük ölçüde yansıttığı, belediye tarafından sivil toplum örgütlerinin düşüncelerine daha fazla değer verilmesi, belediyenin sivil toplum örgütlenmeleri arasında kitlesel büyüklüğe göre ayırım gözetmemesi, belediye yöneticilerinin kendi siyasi görüşleriyle uyuşmayan sivil toplum örgütlerinin dileklerini de gerçekleştirmeleri ve belediyeler tarafından hazırlanan idari faaliyet raporunda sivil toplum örgütlerine yönelik faaliyetlere daha fazla yer verilmesi gerektiği, mahalle muhtarlarının etkinliğinin artırılması ve mahalle muhtarlarına yönelik mahalle sakinlerinin algısının iyileştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

•Halkın karar alma ve öncelik belirlemeye yönelik algılamaları ve yaklaşımlarında farklılık gösterdiği iddia edilen katılımcı bütçeleme modeli için Türkiye'de bir örnek oluşturulması amaçlanan bir çalışmada (Demirkaya, 2010), katılımcı bütçe çalışmalarına katılım, bakış açısı, güvenilirlik ve bu çalışmalarla ilgili bilgi yeterliliğinin değerlendirilmesine yönelik bir anket uygulanmıştır. Yapılan anket sonucunda, söz konusu hususların tümü ile eğitim düzeyi ve meslek arasında bir ilişki bulunurken, katılımın dışındaki diğer hususlar ile siyasete olan ilgi arasında ve katılımcı bütçe çalışmalarına bakış açısı ile cinsiyet arasında bir ilişki bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır

Katılımcı bütçelemeye yönelik literatürde yapılan çalışmalar genel olarak ele alındığında ilgili dokümantasyon sistemi ile toplumsal katılımın erişim boyutunun, örgütsel yapılanmalar ile de farkındalığın sağlanarak erişimin olgusal anlamda açığa çıkmasının öneminin vurgulandığı söylenebilir. Buna bağlı olarak da dokümantasyon sistemi ve örgütsel yapıdaki aksaklıkların giderilmesiyle toplumsal katılım sorununun çözülerek katılımcı bütçenin pratikte uygulanabilir hale geleceği vurgusu yapılmaktadır. Bu çalışma kapsamında ise literatürden farklılaşarak iki farklı bağlamın önemi vurgulanmaya çalışılacaktır. Bu bağlamlar i) katılımcı bütçelemenin katılım unsurunun, vatandaşların demografik, ekonomik özellikleri itibariyle değerlendirilerek çoğulculuk niteliğinin sorgulanması, ii) vatandaşların tercihleri doğrultusunda planlayabilecekleri zamana sahip olup olmamaları ve zamanlarını kullanma tercihleri değerlendirilerek katılımın zaman esaslı içeriğinin sorgulanması şeklindedir. Çoğulculuk esasına dayalı bir toplumsal katılım, katılımcı bütçelemenin halihazırdaki oluşturulma nedeni iken; toplumsal nitelikli katılımın gerçekleşebilmesinin temel gereksinimi bu katılımı sağlayabilecek zamana sahip olunabilmesi ve gerekli zamana sahip olunması halinde de zaman kullanım tercihinin toplumsal katılım sağlamaktan yana kullanılmasıdır. Bu doğrultuda bu

çalışma ile, gerek kurgulanan bağlam gerekse literatürdeki katılım oluşturmaya yönelik uygulamaların kendisinden hareketle yapılan çalışmaların aksine, katılımı gerçekleştirme gerekenlerden hareketle yapılacak ampirik nitelikli bir değerlendirme ile literatüre katkı sağlanması planlanmaktadır.

2. Ampirik Değerlendirme

2.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Araştırmanın amacı, katılımcı bütçenin uygulanabilirliği için gerekli olan toplumsal katılımın sağlanması aşamasındaki sorunları saptayabilmek için, toplumsal katılımın sağlanması olasılığı üzerinde etkili olan unsurları ve bu unsurlar arasında zaman unsurunun da yer alıp almadığını, bu unsurların katılımcı bütçe olgusundan beklenen çoğulcu yapı gerekliliğini karşılayıp karşılamadığının ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye İstatistik Kurumu Zaman Kullanımı Araştırması 2014 mikro veri setinden yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında zaman kullanımı esaslı mikro veri setinin tercih edilme nedeni, literatüre yapılması planlanan katkı çerçevesinde, katılımcı bütçelemenin toplumsal katılım bağlamının çoğulcu bir yapıya sahip olup olmadığı ve toplumsal katılım üzerinde zamanın etkisinin ortaya konulmasına imkan verecek şekilde, ilgili veri setinin, hanehalkının demografik, ekonomik özelliklerini ve zaman kullanım tercihlerini içeriyor olmasıdır.

TUİK mikro veri setine ilişkin anket formu toplam on bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerin kategorizasyonu öğrenim düzeyi, sağlık durumu, sahip olunan teknolojik ürünler, toplumsal katılım, gönüllü çalışma, başkalarına yardım, istihdam, zaman kullanımı, yaşlı bakımı şeklinde gerçekleştirilmiştir. Bu bölümlerin tamamından araştırmanın kapsamı doğrultusunda yararlanılmış olup, bazı sorular ilgili bölüm dahilindeki diğer sorularla birleştirilerek söz konusu bölümü temsil edecek hale dönüştürülmüştür. Araştırmanın temelini oluşturan toplumsal katılım da anket formunun toplumsal katılım bölümünde yer alan yedi sorunun birleştirilmesiyle oluşturulmuş olup, meslek odası, kooperatif, sendika, siyasi parti, spor kulübü, vakıf ve dernekten en az bir tanesine üyelik toplumsal katılım sağlama olarak kabul edilmiştir.

Mikro veri seti toplam 25109 kişiye ilişkin verileri içermektedir. Ancak veri setinin yarısının herhangi bir işte çalışmayanlardan oluşması ve bu durumun da çalışmanın amacı doğrultusunda sorgulanan katılım ve zaman ilişkisine yönelik değerlendirmenin güvenilirliğini olumsuz yönde etkileyeceğinden aktif olarak işgücüne dahil olmayanlar analize dahil edilmemiştir. Ayrıca silahlı kuvvetler mensupları da tabi oldukları mevzuat gereği toplumsal katılım imkanlarının sınırlı olması nedeniyle analize dahil edilmemiştir. Bu doğrultuda çalışmanın ana kütlelerini,

Türkiye’de ikamet eden ve aktif olarak işgücüne dahil olan bireylerin oluşturması nedeniyle toplam 10256 kişiye ilişkin veriden yararlanılmıştır.

2.2. Veri Seti

Araştırmanın amacı doğrultusunda kullanılan veri seti, toplumsal katılımın çoğulcu yapısına belirlemeye yönelik değişkenler ve zamanın etkisini ortaya koymaya yönelik değişkenler olarak seçilmiş ve kategorize edilmiştir. Buna göre;

- Toplumsal katılımın ortaya çıkıp çıkmadığını tespit edebilmek için, meslek odası, kooperatif, sendika, siyasi parti, spor kulübü, vakıf ve dernek gibi örgütlü yapılara üyelik durumlarına ilişkin veriler incelenerek kullanılmıştır.
- Toplumun farklı sosyoekonomik kesimlerinin toplumsal katılım mekanizması tarafından içerilip içerilmediğini, dolayısıyla da katılımcı bütçelemenin çoğul bir yapıya sahip olup olmadığını ortaya koyabilmek için demografik (cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyi, genel sağlık durumu) ve ekonomik değişkenler (ISCO 08 sınıflandırmasına göre hangi iş kolunda yer alındığı, işyerindeki durum, aylık gelir düzeyi) kullanılmıştır.
- Toplumsal katılımın olgusal olarak açığa çıkabilmesi için gerekli zamanın bulunup bulunmadığı ya da var olan zamanın toplumsal katılım yönünde kullanımın tercih edilip edilmediğinin sorgulanması dolayısıyla da katılımcı bütçenin katılım aşamasında zaman kaynaklı bir sorun bulunup bulunmadığını ortaya koyabilmek için zaman yoğunluğu (günlük yapılan iş yoğunluğu, zamanın yeterliliği) ve zaman kullanımına (zaman kullanımının hangi faaliyetler ile geçirildiği ve yeterli zaman bulunması halinde hangi faaliyetler ile geçirilmesinin tercih edileceği) yönelik değişkenler kullanılmıştır.

2.3. Yöntem

Araştırmanın amacı doğrultusunda kapsam dahilinde yer alan veriler SPSS 16 programında işlenerek analiz edilmiştir. Analiz sürecinde öncelikle ankete katılanların demografik, ekonomik niteliklerini ve zaman kullanım tercihlerini görebilmek için Frekans Analizi yapılmıştır. Analiz sürecinin devam eden aşamasında ise toplumsal katılım olasılığının ortaya konulması amacıyla örneklem büyüklüğü de göz önünde bulundurularak lojistik regresyon analizi yapılmıştır. Bu çalışma kapsamında yapılan lojistik regresyon analizinde kullanılan yöntemlerin tercih edilme nedenini açıklığa kavuşturabilmek amacıyla lojistik regresyon analizinin uygulanma süreci kategorize edilerek üç adımda aşağıda özetlenmektedir.

- i. Lojistik regresyon analizinde bağımlı değişkenin tahmini, bir durumun diğer duruma ya da durumlara göre gerçekleşme olasılığının gerçekleşmeme olasılığına oranlanmasıyla (odds ratio) yapılmaktadır. Söz konusu oranın doğal logaritması alınarak oluşturulan lojistik regresyon

modelinin parametrelerinin seçiminde ise kullanılan standart ve adımsal iki temel yöntem; adımsal yöntemin kendi içinde de ileriye ve geriye doğru olmak üzere iki alt yöntem bulunmaktadır. Standart yöntem, teoriye dayanan belirlenmiş bir modelin testin yöneltik; adımsal yöntem, değişkenlerin modele tek tek ilave edilmesiyle ya da elenmesi ile uygun modelin oluşturulmasına yöneliktir. Buna göre ileriye doğru yöntemde modele ilk olarak sabit terim sonrasında ise diğer değişkenler tek tek eklenirken; geriye doğru yöntemde tüm bağımsız değişkenler modelde yer alır sonrasında modelin iyileşmesine en az katkı sağlayan değişkenden başlanarak eleme yapılmaktadır. Hem ileriye hem de geriye doğru adımsal yöntemde her bir adımda analiz dışı bırakılması gereken değişken olup olmadığı incelenmekte olup, bu inceleme “Olabilirlik Oran İstatistiği”, “Durum İndeksi” ve “Wald İstatistiği” kullanılarak yolla gerçekleştirilmektedir (Çokluk, 2010). Buna göre “Olabilirlik Oran İstatistiği” yönteminde mevcut model ile bağımsız değişkenin dışarıda bırakıldığı model karşılaştırılarak model uyumundaki değişmeye bakılmaktadır. İlgili değişkenin modelden çıkarılması (modele eklenmesi) model uyumunda iyileşmeye neden oluyorsa bu değişkenin içerilmediği (içerildiği) model tercih edilir. “Wald İstatistiği” yönteminde ise her bir bağımsız değişken için lojistik regresyon katsayısının anlamlılığı test edilmekte olup; “herhangi bir logit katsayısının sıfıra eşit olduğu” şeklindeki boş hipotezin kabul edildiği (reddedildiği) durumlarda ilgili değişkenin modelden çıkartılması (modele eklenmesi) esasına dayanmaktadır.

- ii. Çoklu bağlantı problemi, modelde yer alan bağımsız değişkenler arasında ilişki olması halinde ortaya çıkmaktadır. Çoklu bağlantı probleminin tespiti, bir taraftan öz değerlerin, durum indeksinin ve varyans oranlarının yer aldığı çoklu bağlantı teşhis tablosu ile sağlanırken; bir taraftan da tolerans ve varyans artış faktörleri de incelenerek sağlanabilmektedir. Buna göre i) herhangi bir değişkene ilişkin özdeğerin diğerlerinden çok büyük olması ya da durum indeksi diğerlerinden çok büyük bir değer bulunması halinde; ii) farklı değişkenlerin en yüksek varyansının aynı özdeğere yüklenmesi halinde; iii) Tolerans değerinin 0,1’den küçük olması halinde; iv) Varyans artış faktörünün (Variance Inflation Factor-VIF) 10’dan büyük olması halinde çoklu bağlantı problemi bulunmaktadır (Field, 2005).
- iii. Lojistik regresyon analizinde sınıflandırma, başlangıç modeli, başlangıç modelinde yer almayan değişkenlerin anlamlılığı, model katsayılarının anlamlılığı, modelin uyum iyiliği, model değişkenlerinin tahmin sonuçlarına ilişkin aşamaları içeren testler bulunmaktadır. Bu testlerde sırasıyla bağımlı değişkenin kategorileri bağlamında sınıflandırma yapılmakta, sonrasında ilk olarak modelde yer alması gereken değişkenlerin belirlenmesi amacıyla anlamlılık testleri yapılmakta, sonrasında ise modelde yer alan katsayıların Omnibus Testi ile anlamlılığı test edilmektedir. Modelde yer alması gereken değişkenlerin saptanmasını takiben

bu değişkenlerin bağımlı değişkenin varyansı üzerindeki etkisi Cox & Snell R^2 ve Nagelkerke R^2 değerleri ile ölçölmekte ve devamında yapılan Hosmer ve Lemeshow Testi ile de lojistik regresyon modelinin bütün olarak uyumu değerlendirilmektedir. Modelin uyum iyiliğinin ortaya konulmasını takiben oluşturulan modelin tahmin sonuçları değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede bu çalışma kapsamında Türkiye’de toplumsal nitelikli örgütlenmelere üye olma olasılığı üzerinde belirleyici olan faktörlerin ortaya konulabilmesi amacı doğrultusunda yapılan ikili (binary) lojistik regresyon analizi kapsamında kullanılan yöntemler ise i) Çalışmanın amacının, teoriye dayanan hazır bir modelin testi yerine, değişkenlerin eklenme/elenme yöntemi ile uygun modelin oluşturulması esasına dayanması nedeniyle adımsal lojistik regresyon yöntemi; ii) Her ne kadar örneklem büyüklüğünün fazla olması halinde Wald İstatistiği tercih edilse de, bu istatistiğinin her zaman güvenilir sonuçlar vermemesi nedeniyle olabilirlik oran istatistiği yöntemi; iii) Modelin oluşturulmasında, bir bağımsız değişkenin etkisi sabit tutulurken diğer bağımsız değişkenin anlamlı etkiye sahip olması anlamına gelen baskılama etkisinin ortaya çıkmaması için ve analiz kapsamındaki değişken sayısının fazla olması nedeniyle değişken eleme yöntemi (geriye doğru) şeklindedir.

2.4. Araştırmanın Bulguları

2.4.1. Örneklemin Sosyoekonomik Sonuçlarına İlişkin Analiz Sonuçları

TÜİK tarafından uygulanan anketin örneklemine ilişkin betimleyici değişkenler, genel, ekonomik ve sosyal olmak üzere üç kategoriye ayrılarak incelenmiştir.

Tablo 1: Genel Demografik Değişkenler için Frekans Analizi Sonuçları

Değişken	Değişken Kategorileri	Sıklık	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	7105	69,3
	Kadın	3151	30,7
	Toplam	10256	100
Yaş	10-20	480	4,7
	20-29	2019	19,7
	30-39	2942	28,7
	40-49	2665	26,0
	50-59	1518	14,8
	60-69	505	5,0
	70-79	107	1,0
	80 ve üzeri	20	0,2
	Toplam	10256	100
Öğrenim Düzeyi	Okul Bitirmedi	647	3,3
	İlkokul	3557	34,7
	İlköğretim	1755	17,1
	Lise	2166	21,1
	Yüksek Okul ve Lisans	2131	20,8
	Toplam	10256	100

Genel Sağlık Durumu	Çok İyi	1607	15,7
	İyi	6451	62,9
	Orta	186	18,1
	Kötü	321	3,1
	Çok Kötü	17	0,2
	Toplam	10256	100

Örneklemin genel niteliklerine bakıldığında; ağırlıklı olarak 50 yaş altı, sağlıklı, öğrenim düzeyi düşük erkeklerden oluştuğu söylenebilir. Nitekim örneklem kapsamında; i) kadınların (%30,7) erkeklerin (%69,3) yarısı kadar olduğu, ii) 10 yaş altı bulunmazken, 20 yaş altı (%4,7) ve 60 yaş üstündekilerin (%6,2) oldukça az olduğu, örneklemin esas olarak 20-60 yaş aralığından (%89,2) oluştuğu, iii) lisansüstü mezunu bulunmazken yüksek okul ve lisans mezunu oranının oldukça düşük olduğu (%20,8) ve örneklemin yarısının ilk okul (%34,7) ile ilköğretim mezunlarından (%17,1) oluştuğu, iv) genel sağlık durumu kötü ve çok kötü olarak nitelendirilebilecek katılımcılarının oranının oldukça düşük olduğu (%3,3) görülmektedir.

Tablo 2: İş ve Gelir Düzeyi Değişkenleri için Frekans Analizi Sonuçları

Değişken	Değişken Kategorileri	Sıklık	Yüzde
ISCO08	Silahlı Kuvvetler ile ilgili Meslekler	0	0
	Yöneticiler	673	6,6
	Profesyonel Meslek Mensubu	960	9,4
	Teknisyen	583	5,7
	Büro Çalışanı	665	6,5
	Hizmet Satış Elemanı	1826	17,8
	Nitelikli Tarım, Orman, Su Ürünleri çalışanı	1710	16,7
	Sanatkar ve İlgili İşler	1452	14,2
	Tesis, Makine Operatörü, Montajcı	968	9,4
	Nitelik Gerektirmeyen İşler	1419	13,8
	Toplam	10256	100
İşteki Durum	Yevmiyeli	896	8,7
	Ücretli	5982	58,3
	İşveren	462	4,5
	Kendi Hesabına	1758	17,1
	Ücretsiz Aile İşçisi	1158	11,3
	Toplam	10256	100
Aylık Ortalama Gelir Düzeyi	0-1080	5498	53,6
	1081-1550	1935	18,9
	1551-2170	1094	10,7
	2171-3180	1157	11,3
	3181 ve üzeri	572	5,6
	Toplam	10256	100

Örneklemin iş ve gelir düzeyine bakıldığında; ağırlıklı olarak en düşük gelir grubunda, ücretli olarak nitelikli uzmanlık gerektirmeyen işlerde çalışanlardan oluştuğu söylenebilir. Buna göre örneklem kapsamında i) ISCO08 sınıflandırmasına göre örneklemin oldukça az bir kısmının nitelikli uzmanlık gerektiren yöneticilik (%6,6) ve profesyonel meslek mensupluğu (9,4) işlerinde çalıştığı, ii) Ücretli çalışanlar (%58,3) ile ücretsiz aile işçilerin (%11,3) payı yüksekken, işverenlerin payının oldukça düşük olduğu (%4,5), iii) Aylık gelir düzeyi 2171 TL üzeri olanların payı oldukça düşükken (%16,9), örneklemin yarısının en düşük gelir grubunda (%53,6) yer aldığı görülmektedir.

Tablo 3: Zaman Kullanım Faaliyetleri Değişkenleri için Frekans Analizi Sonuçları

Değişken	Değişken Kategorileri	Sıklık	Yüzde
Sosyal Faaliyette Bulunma	Evet	8753	85,3
	Hayır	1503	14,7
	Toplam	10256	100
Spor Faaliyetinde Bulunma	Evet	1847	18,0
	Hayır	8409	82,0
	Toplam	10256	100
Gönüllü Faaliyette Bulunma	Evet	480	4,7
	Hayır	9776	95,3
	Toplam	10256	100
Yardıms severlik	Evet	2487	24,2
	Hayır	7769	75,8
	Toplam	10256	100
Sosyal Medya Kullanımı	Evet	4293	41,9
	Hayır	5963	58,1
	Toplam	10256	90,9
Zaman Kullanımında En Çok Tercih Edilen Faaliyet	Kişisel Bakım	389	3,8
	Bir İşte Çalışma	110	1,1
	Öğrenime Devam Etme	121	1,2
	Hanehalkı ve Aile Bakımı	241	2,3
	Gönüllü İşler ve Toplantılar	56	0,5
	Sosyal Yaşam ve Eğlence	797	7,8
	Dinlenme ve Tatil	1809	17,6
	Spor	190	1,9
	Hobiler ve Oyunlar	117	1,1
	Kitle İletişim Araçları	11	0,1
	Seyahat Etme	108	1,1
	Diğer	15	0,1
	Toplam	3964	38,7
	Faaliyet Tercihi için Zaman yok	6292	61,3
	Toplam	10256	100

Örneklemin zaman kullanım şekline bakıldığında, sosyal faaliyette bulunma (sinema, tiyatro, konser, bale, resim sergisi, kütüphaneye gitme, spor seyirciliği, akraba ve arkadaş ziyareti,

kermes, fuar, piknik etkinliklerine katılım) düzeyinin (%85,3) ve sosyal medya kullanım oranının (%41,9) oldukça yüksek olduğu, ancak spor (%18) ve gönüllü faaliyetlere (%4,7) katılım ile zaman kullanımı esaslı yardımseverlik düzeyinin (%24,2) düşük olduğu görülmektedir. Bununla birlikte örneklem kapsamındakiilerin önemli bir kısmının (%61,3) yoğunluk dolayısıyla zaman planlaması yapma imkanı bulunmazken, bu imkana sahip olanların zaman kullanım tercihi de dinlenme ve tatil (%17,6) ile sosyal yaşam ve eğlence (%7,8) şeklindedir.

2.4.2. Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

2.4.2.1. Modelin Uygunluğu

Tablo 4: Çoklu Bağntı Problemi

	Standardize Olmayan Katsayılar		Standardize Katsayılar			Kollineer İstatistikler	
	B	Std.Hata	Beta	t	Sig.	Tolerans Değeri	VIF
Sabit	0,887	0,065		13,594	0		
Cinsiyet	0,091	0,009	0,097	10,17	0	0,894	1,118
Medeni Durum	0,054	0,011	0,054	5,063	0	0,705	1,419
Yaş	-0,032	0,004	-0,094	-7,989	0	0,587	1,705
Öğrenim Düzeyi	-0,029	0,005	-0,085	-6,451	0	0,462	2,165
Genel Sağlık Durumu	-0,005	0,006	-0,008	-0,827	0,408	0,854	1,171
Gönüllü Faaliyette Bulunma	0,218	0,019	0,106	11,502	0	0,961	1,04
ISCO08	0,001	0,002	0,004	0,354	0,723	0,587	1,705
İşteki Durum	0,014	0,001	0,118	11,695	0	0,798	1,252
Aylık Ortalama Net Gelir Düzeyi	-0,07	0,004	-0,224	-18,255	0	0,539	1,855
Günlük Yapılan İş Yoğunluğu	0,002	0,002	0,011	1,055	0,292	0,745	1,343
Zaman Yeterliliği	0,045	0,011	0,051	3,967	0	0,496	2,015
Tercih Edilen Faaliyet	0	0,001	0,005	0,397	0,691	0,602	1,662
Yaşlı Bakımı	0,018	0,014	0,012	1,265	0,206	0,935	1,07
Yardım Faaliyetinde Bulunma	0,063	0,01	0,062	6,452	0	0,878	1,139
Sosyal Faaliyette Bulunma	0,028	0,011	0,023	2,442	0,015	0,937	1,067
Spor Faaliyetinde Bulunma	0,063	0,011	0,055	5,731	0	0,873	1,146
Sosyal Medya Kullanımı	0,04	0,01	0,045	4,127	0	0,683	1,463

Değişkenlerinin tolerans değerleri (tolerans değerleri>0,1) ve varyans artış değerlerine (VIF<10) bakıldığında çoklu bağntı probleminin bulunmadığı görülmektedir¹.

¹ Bununla birlikte değişkenlerin özdeğerleri (özdeğerler benzerlik göstermektedir), durum indeksleri (durum indeksleri benzerlik göstermektedir) ve varyans oranları (değişkenlerin en yüksek varyansı farklı özdeğerlere yüklenmiştir) incelenerek de çoklu bağntı probleminin olmadığı teyid edilmiştir.

2.4.2.2. Model Katsayılarının Anlamlılığı

Tablo 5: Omnibus Testi

		Ki-kare	df	p
Adım 1	Adım	2040,837	58	0
	Blok	2040,837	58	0
	Model	2040,837	58	0
Adım 2 ^a	Adım	-0,006	1	0,939
	Blok	2040,831	57	0
	Model	2040,831	57	0
Adım 3 ^a	Adım	-3,013	4	0,556
	Blok	2037,818	53	0
	Model	2037,818	56	0
Adım 4 ^a	Adım	-0,633	1	0,426
	Blok	2037,185	52	0
	Model	2037,185	52	0
Adım 5 ^a	Adım	-9,684	6	0,139
	Blok	2027,501	46	0
	Model	2027,501	51	0

a. Negatif Ki-Kare değerleri, bir önceki adımdaki Ki-Kare değerlerinden farklılığı göstermektedir.

Model ki-kare değişkenine ilişkin p değeri anlamlıdır ($p < 0,05$). Buna göre “sadece sabit terimin yer aldığı başlangıç modeli ile bağımsız değişkenlerin analize girmesiyle oluşan sonuç modeli arasında fark yoktur” şeklindeki boş hipotez reddedilmiştir. Böylece bağımsız değişkenlerin analize dahil edilmesiyle sonuç model değişmiş, dolayısıyla da bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken ile oluşturduğu kombinasyonlar arasında ilişkinin varlığı kabul edilmiştir.

2.4.2.3. Modelin Uyum İyiliği

Modelin uyum iyiliği, değişkenler arasındaki ilişkinin derecesini gösteren amaçlanan model özeti ve lojistik regresyon modelinin bütün olarak uyumunu inceleyen Hosmer ve Lemeshow uyum iyiliği testi ile değerlendirilecektir.

Tablo 6: Amaçlanan Modelin Özeti

Adım	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	9604,493a	0,18	0,266
2	9604,499a	0,18	0,266
3	9607,512a	0,18	0,265
4	9608,145a	0,18	0,265
5	9617,830a	0,179	0,264

Modeldeki bütün bağımsız değişkenler analize dahil edildiğinde, bağımlı değişkendeki varyansın Cox & Snell R^2 değeri olarak % 17,9 ve Nagelkerke R^2 değeri olarak da % 26,4'lük kısmını açıklamaktadır. Bununla birlikte her iki test de klasik regresyon analizlerindeki R^2 değeri ile benzerlik göstermekle birlikte, farklı olarak değerler küçük çıkmaktadır. Buna bağlı olarak da klasik regresyondan farklı olarak bu testlerde 0,20-0,40 arasındaki bir değer yüksek olarak kabul edilmektedir (Şenel & Alatlı, 2014, s. 41). Ayrıca Nagelkerke R^2 değeri standardize edilmiş olduğu için Cox & Snell R^2 değerine göre daha çok dikkate alınmaktadır (Rençber, 2018, s. 107).

Tablo 7: Hosmer ve Lemeshow Test Sonuçları

Adım	Ki-Kare	df	p
1	15,688	8	0,047
2	15,62	8	0,048
3	14,44	8	0,071
4	14,999	8	0,059
5	14,557	8	0,068

Hiçbir adımda Hosmer ve Lemeshow testinin sonucu anlamlı çıkmamaktadır ($p>0,05$). Testin anlamlı olmaması çok değişkenli modelin kabul edilebilir bir uyuma sahip olduğunu ve model ile veri arasındaki uyumun yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir.

2.4.2.4.Amaçlanan Modelin Değerlendirilmesi

Tablo 8: Amaçlanan Model Değişkenlerinin Tahmin Sonuçları

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95,0% C.I.for EXP(B)	
							Lower	Upper
Cinsiyet(1)	0,629	0,069	83,586	1	0	1,876	1,639	2,147
Medeni Durum(1)	0,234	0,077	9,171	1	0,002	1,263	1,086	1,469
Yaş			98,426	7	0			
Yaş(1)	-0,859	0,258	11,053	1	0,001	0,424	0,255	0,703
Yaş(2)	-1,27	0,262	23,473	1	0	0,281	0,168	0,47
Yaş(3)	-1,618	0,265	37,375	1	0	0,198	0,118	0,333
Yaş(4)	-1,661	0,269	38,006	1	0	0,19	0,112	0,322
Yaş(5)	-1,547	0,288	28,901	1	0	0,213	0,121	0,374
Yaş(6)	-1,717	0,365	22,069	1	0	0,18	0,088	0,368
Yaş(7)	-1,288	0,702	3,362	1	0,067	0,276	0,07	1,093
Öğrenim Düzeyi			36,283	4	0			
Öğrenim Düzeyi(1)	-0,704	0,162	18,908	1	0	0,494	0,36	0,679
Öğrenim Düzeyi(2)	-0,835	0,176	22,475	1	0	0,434	0,307	0,613
Öğrenim Düzeyi(3)	-0,89	0,174	26,204	1	0	0,411	0,292	0,577
Öğrenim Düzeyi(4)	-1,091	0,185	34,775	1	0	0,336	0,234	0,483

ISCO08			81,527	8	0			
ISCO08(1)	-0,621	0,121	26,454	1	0	0,537	0,424	0,681
ISCO08(2)	-0,011	0,133	0,006	1	0,937	0,989	0,762	1,285
ISCO08(3)	-0,125	0,134	0,865	1	0,352	0,883	0,679	1,148
ISCO08(4)	0,243	0,113	4,582	1	0,032	1,275	1,021	1,592
ISCO08(5)	-0,142	0,132	1,157	1	0,282	0,868	0,671	1,124
ISCO08(6)	0,121	0,124	0,957	1	0,328	1,129	0,886	1,438
ISCO08(7)	-0,294	0,128	5,277	1	0,022	0,745	0,58	0,958
ISCO08(8)	-0,037	0,134	0,076	1	0,783	0,964	0,742	1,253
Tercih Edilen Faaliyet			37,019	11	0			
Tercih Edilen Faaliyet (1)	-0,11	0,134	0,676	1	0,411	0,896	0,69	1,164
Tercih Edilen Faaliyet (2)	-0,265	0,236	1,269	1	0,26	0,767	0,483	1,217
Tercih Edilen Faaliyet (3)	-0,196	0,218	0,805	1	0,37	0,822	0,536	1,261
Tercih Edilen Faaliyet (4)	-0,086	0,164	0,274	1	0,6	0,918	0,665	1,266
Tercih Edilen Faaliyet (5)	-0,857	0,311	7,601	1	0,006	0,424	0,231	0,78
Tercih Edilen Faaliyet (6)	-0,288	0,094	9,327	1	0,002	0,75	0,623	0,902
Tercih Edilen Faaliyet (7)	-0,319	0,068	22,32	1	0	0,727	0,636	0,829
Tercih Edilen Faaliyet (8)	-0,089	0,176	0,257	1	0,612	0,915	0,648	1,291
Tercih Edilen Faaliyet (9)	0,258	0,223	1,337	1	0,248	1,294	0,836	2,003
Tercih Edilen Faaliyet (10)	-0,159	0,668	0,057	1	0,812	0,853	0,23	3,157
Tercih Edilen Faaliyet (11)	-0,309	0,223	1,923	1	0,166	0,734	0,474	1,137
İşteki Durum			180,184	4	0			
İşteki Durum (1)	-0,071	0,123	0,336	1	0,562	0,931	0,732	1,184
İşteki Durum (2)	1,19	0,173	47,485	1	0	3,288	2,344	4,614
İşteki Durum (3)	0,734	0,115	40,72	1	0	2,084	1,663	2,611
İşteki Durum (4)	1,075	0,161	44,517	1	0	2,929	2,136	4,016
Aylık Ortalama Net Gelir Düzeyi			115,031	4	0			
Aylık Ortalama Net Gelir Düzeyi (1)	-0,393	0,074	28,439	1	0	0,675	0,584	0,78
Aylık Ortalama Net Gelir Düzeyi (2)	-0,665	0,086	60,124	1	0	0,514	0,435	0,608
Aylık Ortalama Net Gelir Düzeyi (3)	-0,912	0,093	96,839	1	0	0,402	0,335	0,482
Aylık Ortalama Net Gelir Düzeyi (4)	-0,815	0,12	46,478	1	0	0,443	0,35	0,56
Yardım Faaliyetinde Bulunma (1)	0,37	0,059	39,216	1	0	1,448	1,289	1,625
Sosyal Faaliyette Bulunma (1)	0,24	0,082	8,55	1	0,003	1,271	1,082	1,492
Spor Faaliyetinde Bulunma (1)	0,383	0,065	34,752	1	0	1,467	1,291	1,666
Gönüllü Faaliyette Bulunma (1)	1,055	0,109	94,284	1	0	2,873	2,321	3,554
Sosyal Medya Kullanımı(1)	0,311	0,061	25,801	1	0	1,365	1,211	1,539
Sabit	1,084	0,342	10,079	1	0,001	2,957		

Modelin analizinde kullanılan kodlamalar ve referans kategoriler göz önünde bulundurulduğunda toplumsal nitelikli örgütlenmelere üye olmaya göre üye olmama olasılığı;

- Kadınların erkeklere göre 1,876 kat daha fazladır. Dolayısıyla toplumsal nitelikli örgütlenmelere üye olma olasılığının erkeklerde daha yüksek olduğu söylenebilir.

- Bekarların evlilere göre 1,263 kat daha fazladır. Dolayısıyla toplumsal nitelikli örgütlenmelere üye olma olasılığının evlilerde daha yüksek olduğu söylenebilir.
- 10-20 yaş grubuna göre 20-30 yaş grubu için 0,424 kat; 30-40 yaş grubu için 0,281 kat; 40-50 yaş grubu için 0,198 kat; 50-60 yaş grubu için 0,19 kat; 60-70 yaş grubu için 0,213 kat, 70-80 yaş grubu için 0,18 kat ve 80 üzeri yaş grubu için 0,276 kat daha fazladır. Dolayısıyla toplumsal nitelikli örgütlenmelere üye olma olasılığının yaş grubu yükseldikçe arttığı söylenebilir. Ancak üyelik olasılığı, 60-70 yaş grubu ile 80 üzeri yaş grubu için 40 yaş üzeri diğer gruplara göre daha düşüktür.
- Hiçbir okul tamamlamamış olanlara göre ilköğretim mezunlarının 0,494 kat; ilköğretim mezunlarının 0,434 kat; orta okul mezunlarının 0,411 kat; yüksek okul ve lisans mezunlarının 0,336 kat daha fazladır. Dolayısıyla toplumsal nitelikli örgütlenmelere üye olma olasılığının öğrenim düzeyi yükseldikçe arttığı söylenebilir.
- Yöneticilere göre profesyonel meslek mensuplarının 0,537 kat; teknisyenlerin 0,989 kat; büro hizmetlerinde çalışanların 0,883 kat; hizmet ve satış elemanlarının 1,275 kat; nitelikli tarım, ormancılık ve su işlerinde çalışanların 0,868 kat; sanatkarlar ve ilgili diğer işlerde çalışanların 1,129 kat; tesis, makine operatörü ve montajcılarının 0,745 kat; nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanların 0,964 kat daha fazladır. Dolayısıyla toplumsal nitelikli örgütlenmelere üye olma olasılığının yöneticilik, profesyonel meslek mensupluğu, tesis makine operatörlüğü gibi uzmanlık gerektiren işlerde daha yüksek olduğu söylenebilir.
- Zamanını kişisel bakım ile geçirmeyi tercih edenlere göre bir işte çalışmayı tercih edenlerin 0,896 kat; öğrenime devam etmeyi tercih edenlerin 0,767 kat; hanehalkı ve aile bakımını tercih edenlerin 0,822 kat; gönüllü işler ve toplantıları tercih edenlerin 0,918 kat; sosyal yaşam ve eğlenceyi tercih edenlerin 0,424 kat; dinlenme ve tatili tercih edenlerin 0,75 kat; spor yapmayı tercih edenlerin 0,727 kat; hobi ve oyunu tercih edenlerin 0,915 kat; kitle iletişim araçlarını tercih edenlerin 1,294 kat; seyahat etmeyi tercih edenlerin 0,853 kat; diğer herhangi bir faaliyeti tercih edenlerin ise 0,737 kat daha fazladır. Dolayısıyla toplumsal nitelikli örgütlenmelere üye olma olasılığının zamanını sosyal yaşam ve eğlence ile geçirmeyi tercih edenlerde daha yüksekken, özellikle kitle iletişim araçlarını kullanarak geçirenlerde düşük olduğu söylenebilir.
- Ücretli veya maaşlı çalışanlara göre yevmiyeli çalışanların 0,931 kat; işverenlerin 3,288 kat; kendi hesabına çalışanların 2,084 kat; ücretsiz aile işçisinin 2,929 kat daha fazladır. Dolayısıyla toplumsal nitelikli örgütlenmelere üye olma olasılığının ücretli veya maaşlı işlerde çalışanlarda daha yüksek olduğu söylenebilir.

- 0-1.080 TL gelir düzeyine göre 1.081-1551 TL gelir grubunda olanlar için 0,675 kat; 1551-2170 TL gelir grubunda olanlar için 0,514 kat, 2171-3180 gelir grubunda olanlar için 0,402 kat ve 3181 ve daha üzeri gelir grubunda olanlar için 0,443 kat daha fazladır. Dolayısıyla toplumsal nitelikli örgütlenmelere üye olma olasılığının gelir düzeyi yükseldikçe arttığı söylenebilir.
- Yardım faaliyetinde bulunmayanların bulunanlara göre 1,448 kat; sosyal faaliyetlerde bulunmayanların bulunanlara göre 1,271 kat; spor faaliyetinde bulunmayanların bulunanlara göre 1,467 kat; gönüllü faaliyetlerde bulunmayanların bulunanlara göre 2,873 kat; sosyal medya kullanmayanların kullananlara göre 1,365 kat daha fazladır. Dolayısıyla toplumsal nitelikli örgütlenmelere üye olma olasılığının, zamanını yakınlarına yardım faaliyetleri, sosyal faaliyetler, spor faaliyetleri, gönüllü faaliyetler ile ve sosyal medya kullanımı ile geçirenlerde yüksek olduğu söylenebilir.

Amaçlanan model değişkenleri bütün olarak değerlendirildiğinde toplumsal nitelikli örgütlenmelere üye olma olasılığının, erkeklerde, evlilerde, 20-60 yaş aralığında, öğrenim seviyesi yüksek olanlarda, nitelikli işlerde çalışanlarda, ücret geliri elde eden ve yüksek gelir gruplarında daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum i) çocuk ve yaşlı şeklindeki bağımlı nüfus yerine aktif nüfus tarafından toplumsal katılımın sağlanabilirliğinin daha yüksek olması, ii) öğrenim seviyesindeki yükselme ile birlikte toplumsal nitelikli sorunlara yönelik farkındalığın artması, iii) nitelikli işlerde çalışma, düzenli ve yüksek gelir elde etme ile bireysel nitelikli kaygıların azalması dolayısıyla da toplumsal nitelikli sorunların kaygı unsuru niteliği kazanması şeklinde değerlendirilebilir. Diğer taraftan, spor faaliyetleri, gönüllü faaliyetler ve sosyal faaliyetlerde bulunanlar ile sosyal medya kullananların da toplumsal katılım olasılığının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Zaman kullanımı bireysel faaliyetler yerine, toplumsal niteliği olan faaliyetler bağlamında ele alındığında, bireylerin toplumsal nitelikli faaliyetlere dahil oldukça toplumsal nitelikli hususlara yönelik ilgilerinin de arttığı söylenebilir.

Bu çerçevede uygulanan adımsal lojistik regresyon analizi sonuçları, çalışmanın amacı doğrultusunda değerlendirildiğinde, sahip olunan demografik ve ekonomik nitelikler ile zaman kullanım tercihlerinin toplumsal katılım üzerinde etkili olma olasılığının bulunmasına bağlı olarak, Türkiye'deki toplumsal katılımın yapısında çoğulculuk ve zaman problemi bulunduğu söylenebilir. Bu sorun, kadınların, 20 yaş altı gençler ile 60 yaş üstü yaşlıların, öğrenim seviyesi düşük olanların, nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanların ve düşük gelir grubunda bulunanların toplumsal katılım düzeyinin düşük olması, dolayısıyla bir taraftan bu gruplara ilişkin problemlerin toplumsal katılım mekanizması ile iletilmemesi bir taraftan da bu grupların

toplumsal nitelikli kararlarda yeterli düzeyde ierilmemesi nedeniyle, gerçekleştirilen katılımın çoğulcu yapısı hususunda ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan, Tablo 3 kapsamında da değerlendirildiği gibi, örneklem kapsamındaki katılımcıların % 61,3'lük kısmı zaman planlaması yapacak zamana sahip olmamakla birlikte, sadece %12,6'lık kısmının zaman kullanım tercihinin toplumsal niteliği olan faaliyetlerden (hanehalkı ve aile bakımı %2,3, gönüllü işler ve toplantılar %0,5, sosyal yaşam ve eğlence %7,8, kitle iletişim araçları %0,1) yana olduğu ve söz konusu azınlığın toplumsal katılım olasılığının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum da, toplumsal katılım üzerinde zaman baskısının bulunduğu ve üzerinde planlama yapılabilecek zamanın varlığı ile söz konusu planlamanın içeriğinin toplumsal katılımın zaman temelli sorunu olarak değerlendirilebilir.

oğulculuk ve zaman temelli olarak ortaya çıkan bu sorunlar, Türkiye'deki toplumsal katılımın yapısını yansıtmakla birlikte, toplumsal katılım dolayısıyla katılımcı bütçenin de uygulanabilirliğini ortaya koymaktadır. Toplumsal temelli örgütlenmelere ye olarak bütçe sürecine dahil olma halinin, belirli demografik ve ekonomik özelliklere sahip olanlar ile zaman kullanımını üzerinde tercih yapabilme imkanına sahip olup da bu imkanı toplumsal faaliyetler yönünde kullanan bir azınlık bağlamında açığa çıkması, katılımcı bütçe sürecinin de söz konusu azınlık aracılığıyla gerçekleştirilmesine neden olmaktadır. Bu durum ise Türkiye'de katılımcı bütçe uygulamasının katılım boyutunda çoğulculuk ve zaman esaslı bir sorun bulunduğu şeklinde değerlendirilebilir. Buna bağlı olarak da, Türkiye'de katılımcı bütçenin ilgili yasal düzenlemeler bağlamında uygulanabilirliği için toplumsal katılımın yapısında bulunan sorunların üzülmesi gerektiği söylenebilir.

SONUÇ

Katılımcı demokrasinin mali boyutu şeklinde açığa çıkan katılımcı bütçe, yerel yönetimler esaslı olarak dünya genelinde 1990'larda, Türkiye'de ise 2000'li yıllardan itibaren yasal anlamda uygulanabilirlik kazanmıştır. Yasal boyutun ötesinde olgusal anlamdaki uygulanabilirlik ise sadece yönetsel iradeye değil; toplumsal iradeye de bağımlıdır. Bu duruma ilişkin süreç ise öncelikli olarak yönetsel sonrasında da toplumsal iradenin, katılımın gerçekleşmesine imkan verecek bilince dolayısıyla bu bilince sahip olabilecek imkanlara ve bu bilinci açığa çıkarabilecek zamana sahip olunmasıyla gerçekleşmektedir. Bununla birlikte katılım için gerekli imkanlara sahip olanların katılımıyla gerçekleşen bir bütçeleme sürecinin ötesinde, katılımın toplumun farklı demografik ve ekonomik özelliklerine sahip kişilerce gerçekleştirilen çoğulcu bir yapıya da sahip olması gerekmektedir. Dolayısıyla katılımcı bütçelemeye yönelik bağlam, ekonomik ve demografik açıdan toplumun farklı kesimlerinin

toplumsal sorunlar ile temas edecek, ilgilenecek zamana sahip olması; buna bağlı olarak da yönetsel irade tarafından sunulan imkanlar da kullanılarak bütçe sürecine dahil olunması hali olarak ifade edilebilir.

Bu alışma kapsamında da katılımcı bütçelemeye ilişkin çoğulcu ve zaman esaslı bağlamın değerlendirilebilmesine yönelik, literatürde yapılan çalışmalar da göz önünde bulundurularak toplumsal katılımı belirleyen faktörlerin ortaya konulmasına imkan tanıyan bir analiz yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda Türkiye’de örgütlü toplumsal katılım olasılığının, esas olarak öğrenim düzeyinin, yaşın, gelir düzeyinin, mesleki anlamda niteliğin yükselmesi ve spor faaliyetleri, gönüllü faaliyetler, sosyal faaliyetler gibi etkinlere katılma ile artacağı sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuç ise bir taraftan Türkiye’deki toplumsal katılımın heterojen dolayısıyla da çoğulcu bir yapıya sahip olmadığını, bir taraftan da toplumsal katılım için zaman kullanımını üzerinde planlama yapabilme yetisinin gerekli olduğunu ve bu yetinin de zamanın bireysel değil diğerleri ile birlikte kullanımını gerektirdiğini göstermektedir.

Bu erevede Türkiye’de katılımcı bütçenin uygulanabilirlik kazanması için, öncelikle toplumsal nitelikli katılım sorunsalının çözülmesi, bunun için de katılıma çoğulcu niteliğin kazandırılması, katılımın sağlanabilmesine ve katılımın gerektirdiği bilinç düzeyinin oluşabilmesine imkan tanıyan gerekli zamana vatandaşlarca sahip olunması gereklidir. Aksi taktirde katılımcı bütçenin temel unsuru olan katılımcılık sağlanamayacaktır. Bu doğrultuda, katılımın çoğulcu yapıya kavuşması için kent konseylerinin yaygınlığının ve aktifliğinin arttırılması önemli bir adım olacakken; işgücüne aktif katılım sağlayanların da çalışma koşul ve sürelerinin zamanın kullanımını üzerinde tercih yapmaya imkan verecek şekilde düzenlenmesi gereklidir. Dolayısıyla toplumsal katılımın sağlanmasına yönelik yasal ve olgusal bağlamdaki düzenlemeler, ilgili ve gerekli bilgiye erişimin sağlanması ile sınırlı değil; toplumsal katılımı etkileyen bütün hususları içerecek şekilde bütüncül bir yapıda gerçekleştirilmelidir. Buna bağlı olarak da katılımcı bütçelemenin bağlamının, bütçe saydamlığı ve kent konseyleri gibi bütçe ve katılım ile doğrudan ilişkili hususların ötesinde çalışma süre ve koşulları, ücretler, eğitim gibi toplumsal yapının demografik ve ekonomik bileşenlerini de içerecek şekilde genişletilmesi gerektiği söylenbilir.

KAYNAKÇA

- Ağır, O., & Belli, A. (2017). Kent Konseylerinde Halk Katılımı ve Gönüllülük: Adana Kent Konseyi Örneği. *Al-Farabi Uluslararası Sosyala Bilimler Dergisi*, 1(3), 320-332.
- Akman, Ç. (2018). Kent Konseylerini Yeniden Düşünmek: Türkiye Kent Konseyleri Birliği'ne Üye Olan Kent Konseyleri Üzerinden Bir Değerlendirme. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(3), 740-764.
- Arslan, A. (2016). *Yerel Yönetimlerde İyi Yönetişim Aracı Olarak Katılımcı Bütçeleme: Belediyeler için Bir Model Önerisi*. Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye ABD Doktora Tezi.
- Batal, S., Dur, İ. İ., & Topçu, V. (2015). Yeni Büyükşehir Belediyesi Kanunu Bağlamında Knet Konseylerinin İşlevselliği ve Ölçek Sorunu: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11(2), 137-156.
- Bektaş, S. (2018). Katılımcı Kent Konseyi Modeli. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 58-74.
- Çakır, S., & Kayalidere, G. (2018). Katılımcı Bütçeleme ve Kent Konseylerinde Katılımcı Bütçe Algısı: Manisa Yunussemre Belediyesi Kent Konseyi Örneği. *Yönetim ve Ekonomi*, 25(3), 941-960.
- Çocuk, M. (2017). *Türkiye'de Katılımcı Bütçeleme ve Gençlerin Katılımcı Bütçelemeye Yönelik Algı ve Eğilimlerinin Değerlendirilmesi: Akdeniz Üniversitesi Örneği*. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Çokluk, Ö. (2010). Lojistik Regresyon Analizi: Kavram ve Uygulama. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1357-1407.
- Demir, K. A., & Yavaş, H. (2015). Kent Konseyleri ile Yerinden Yönetilen Katılımcı Kent Yönetimleri: Yerel Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 4(7), 49-62.
- Demirkaya, İ. D. (2010). *Yerel Yönetimlerde Katılımcı Bütçeleme: Türkiye Modeli*. Ankara: Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset ABD Yüksek Lisans Tezi.

- Dias, N. (2014). *Hope for Democracy: 25 Years of Participatory Budgeting Worldwide*. Portugal: In Loco Association.
- Dikici, U. (2015). *Dünyada Yeni Bir Bütçeleme Anlayışı Olarak Katılımcı Bütçeleme Yaklaşımı ve Türkiye Açısından Değerlendirmesi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye ABD Maliye Programı Yüksek Lisans Tezi.
- Doğan, K. C., & Kalkışım, H. M. (2015). Türkiye'de Yerel Siyasete Katılım Açısından Kent Konseyleri: Gümüşhane Kent Konseyi Örneği. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11(2), 118-136.
- Duman, M. Z., Tosun, E. K., & Güleç, M. M. (2015). Engelşi Bireylerin Kentsel Yönetim Süreçlerine Katılımının Aanalizi: Van Kent Konseyi Örneği. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11(2), 69-96.
- Durak, B. (2017). Yerel Yönetimlerde Demokrasinin Yapı Taşı: Katılımcı Bütçeleme. *Sosyal ve Beşeri Bilimleri Dergisi*, 9(1), 78-92.
- Ergen, Z. (2012). Yönetimden Yönetişime: Katılımcı Bütçeleme Modeli. *Maliye Dergisi*(163), 316-334.
- Erkul, H., Baykal, T., & Kara, H. (2013). Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme: Çanakkale Kent Konseyi Örneği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(22), 85-105.
- Field, A. (2005). *Discovering Statistics Using SPSS* (Cilt 2). London: Sage Publications.
- Gergerlioğlu, U., & Dibo, M. (2017). Avrupa Ülkeleri ve Türkiye Uygulamaları Kapsamında Katılımcı Bütçeleme Yaklaşımı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(63), 1142-1154.
- Goldfrank, B. (2007). Lessons from Latin American Experience in Participatory Budgeting. *Participatory Budgeting* (s. 91-126). içinde
- Gürses, F. (2015). Yerel Demokrasi ve Siyasal Katılım: Kent Konseyleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11(2), 49-68.
- Hancerlioglu, O. (2012). *Felsefe Ansiklopedisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Kara, H., & Şimsek, S. (2016). Knet Konseylerinin İşlevselliği ve Sürdürülebilirliği: Kadıköy Kent Konseyi Örneği. *Sosyal Bilimler Aarştırmaları Dergisi*, 245-269.

- (2006). *Kent Konseyi Yönetmeliği*. 08: 10.
- Kestellioğlu, G. (2011). Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri: Kahramanmaraş Örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İİBF Dergisi*, 121-140.
- Kılınç, A. (2017). Yerel Ölçekte Siyasal Katılım ve Temsiliyet Açısından Adana Kent Konseyi. *Bilgi*, 95-116.
- Kocaoğlu, M. (2014). Katılımcı Demokrasi Algılaması ve Kent Konseyleri: Kırşehir Kent Konseyi Örneği. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 1-15.
- Kocaoğlu, M. (2015). Yerel Sürdürülebilir Kalkınma ve Kent Konseyleri: Kırşehir Knet Konseyi Örneği Üzerinden Uygulamalı Bir Çalışma. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11(2), 97-117.
- Koç, N. (2017). Katılımcı Bütçe Anlayışının Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 443-470.
- Kutlu, Ö., Usta, S., & Kocaoğlu, M. (2009). atandaş Odaklı/Vatandaşın Odakta Olduğu Yönetim: Knet Konseyleri ve Selçuklu Belediyesi Örneği. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 507-532.
- (2017). *Open Budget Survey 2017*. Washington D.C.: International Budget Partnership.
- Outhwaite, W. (2008). *Modern Toplumsal Düşünce Sözlüğü*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Önder, Ö., & Güler, E. (2016). Türkiye’de Yerel Demokrasi Açısından Knet Konseyleri Üzerine Bir Araştırma: Kütahya Kent Konseyi Örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 881-902.
- Özen, A., & Yontar, İ. G. (2009). Katılımcı Demokrasi Analizinde Bütçeleme: Katılımcı Bütçeleme. *Maliye Dergisi*(156), 280-293.
- Özen, A., Yaşa, A. A., & Demirhan, H. (2016). Katılımcı Bütçeleme Anlayışı Çerçevesinde İzmir Büyükşehir Belediyesinin 2015-2019 Stratejik Planının Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1296-1310.
- Rençber, Ö. F. (2018). *Sınıflandırma Problemlerinde Çoklu Lojistik Regresyon, Yapy Sinir Ağı ve ANFIS Yöntemlerinin Karşılaştırılması: İnsani Gelişmişlik Endeksi Üzerine Uygulama*. Ankara: Gazi Kitabevi.

- Sakinç, S., & Bursalıoğlu, S. A. (2014). Bütçelemelerde Demokratik Bir Değişim: Katılımcı Bütçeleme. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 1-10.
- Sintomer, Y., Herzberg, C., & Röcke, A. (2008). Participatory Budgeting in Europe: Potentials and Challenges. *International Journal of Urban and Regional Research*, 32(1), 164-178.
- Şahin, D. (2013). Bütçeleme Sürecinde Çoğulculuk. F. Altuğ, A. Kesik, & M. Şeker içinde, *Kamu Bütçesinde Yeni Yaklaşımlar* (s. 173-202). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şenel, S., & Alatl, B. (2014). Lojistik Regresyon Analizinin Kullanıldığı Makaleler Üzerine Bir İnceleme. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 5(1), 35-52.
- Tosun, E. K., Keskin, E. B., & Selimoğlu, E. (2016). Bursa Kent Konseyi'nin Bilinirliğinin Araştırılması. *Yönetim ve Ekonomi*, 23(1), 97-112.
- Tusenet. (2019, 03 14). TUSELOG: <http://projects.sklinternational.se/tuselog/tr/tusenet/> adresinden alındı
- Usta, S., & Bilgi, E. (2017). Hemşehrilik Bilinci ve Kent Konseyleri: Karaman İlinde Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(26), 223-252.
- Wampler, B. (2000). *A Guide to Participatory Budgeting*. International Budget Partnership.
- Yalçın, A. Z. (2015). Yerel Yönetimlerde Katılımcı Bütçeleme. *Yönetim ve Ekonomi*, 22(2), 311-329.
- Yaman, M., & Küçükşen, M. (2018). Yerel Demokrasinin Gelişimi Sürecinde Kent Konseylerinin Rolü ve İşlevselliği: Bursa ve Yalova Knet Konseyi Örneği. *İşletme, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 64-85.
- Yerel Gündem 21 Programı*. (2019, 03 14). Habitat Derneği: <http://habitatderneği.org/sona-eren-projeler/yerel-gundem-21-programi/> adresinden alındı